

ČAS DRUŽINE

V današnjem svetu hitrih sprememb, razvite komunikacijske tehnologije in večne naglice ostaja premalo časa za tisto sociološko kategorijo, na kateri je še pred nekaj stoletji temeljilo prav vse. Premalo se namreč zavedamo, da je družina še vedno tista vrednota, ki bi ji morali pripisovati večjo pomembnost, predvsem pa ji posvetiti več časa. Adventni čas, torej čas pričakovanja, je obdobje, ko lahko nadomestimo vse zamujeno. Storimo to!

Na božič in dneve okoli njega gleda vsak drugače. Gospod Anton Markelj, župnik iz Polja (fara Device Marije), jih vidi takole:

■ Kaj pomeni božič in sploh adventni čas za vas?

Adventni čas je čas pričakovanja. Čas, ko se vsa družina pripravlja na dan, ko proslavljamo rojstvo Odršenika Jezusa Kristusa. To lahko primerjamo s pričakovanjem novega člana družine, ki se bo kmalu rodil. To je čas, ki ga družina izkoristi zase. Nabira mah ter pripravlja vse, kar je potrebno za izdelavo jaslca. To je vesel čas, čas razumevanja. Adventni čas se zaključuje z božičem. Ta dan je, lahko bi rekli, splet mnogih stvari. Gledano iz verskega stališča je to seveda prihod Odršenika, v cerkvi se obeleži novo rojstvo. Drugo, morda še pomembnejše pa je družina ob jaslcah. Meni je iz otroštva to še posebej ostalo v spominu in mi ogromno pomeni.

■ Pa tisti brez družine?

V naravi je vse sestavljeno iz nasprotij. Medtem, ko je božič že po definiciji vesel dan, pa je lahko za nekatere zelo boleč. Kajti marsikdo prav na ta dan spozna, da mu v bistvu veliko manjka. In sploh ni nujno, da na to gledamo negativno. Tovrstno razmišljanje lahko človeku tudi koristi. Tako kot ljudje brez družine lahko tudi ateisti v božiču najdejo svoj pomen – v družini seveda. Da ta dan vendarle veliko pomeni, dokazuje tudi na prvi pogled nepomembno dejstvo, da pacienti bližnje bolnišnice za duševne bo-

lezni kljub pozni uri prvi pridejo k polnočnici.

Gospod Anton Markelj je že 21 let župnik v Polju. Po rodu je iz Bohinja. Pred tem je študiral v Ljubljani, služboval pa v Domžalah in Jesenicah. Na vprašanje, kje in zakaj se je počutil najbolje, je odgovoril: »Tu v Polju.« Zakaj? Zaradi odnosa mladega rodu do življenja. Pomagali so mu, »odrasčati«, kljub temu, da je po letih starejši od njih. Naučili so ga smučati in še mnogih drugih stvari, ki se jih sam, kot pravi, ne bi nikoli. »Mladi v Polju mi ne pustijo, da bi bil osamljen. Vsi skupaj živimo zdravo življenje.«

■ Otroci so še pred kratkim v glavnem vedeli le za dedka Mraza. Sedaj pa kaže, da mu bo Božiček zasedel mesto?

To deloma drži, deloma pa ne. Včasih otroci daril niso pričakovali ne od dedka Mraza, ne od Božička, saj je za vse poskrbel že Miklavž. Tudi v času, ko so ljudje jekle rajše kupovali nekaj dni po božiču, jim je ta dan vendarle nekaj pomenil. Kljub temu, da se v javnosti ni veliko govorilo o tem, je ta pozno decembrski večer imel svoj čar. Novo leto in pa božič sta v bistvu dva nasprotujoča si dneva. Prvi je veseljaški, buren in hrupen, drugi pa le vesel, umirjen in tih.

■ Kakšen bo vaš božični večer?

Zvečer bomo najprej imeli mašo, ki je v bistvu »polnočnica«, le da je namenjena tistim, ki le-te ne morejo obiskati ob polnoči. Po tej si bom vzel nekaj časa zase, se spomnil svojih radosti in bridkosti. Že nekaj let na ta sveti večer obiskujem družino, ki je pred leti v prometni nesreči izgubila otroka. Tu preživim nekaj prijetnih uric. Ob polnoči pa seveda polnočnica. Petindvajseti december bo zame povsem navaden, delavendan.

■ Če bi imeli možnost, da se vam zdaj izpolni želja, katero bi izbrali?

Mir na Zemlji. Trenutno ni pomembno nič drugega.

■ Kaj bi ob koncu najinega pogovora sporočili bralcem?

Skušajmo razumeti in spoštovati drug drugega. V vsakem človeku je nekaj božjega, pa če to priznamo ali ne.

Božič je torej pred durmi. Eni ga bodo preživeli tako, drugi drugače. Kakor koli bomo storili, bo prav, le da bodo nameni dobri. Vesel božič.

IZTOK STRŽINAR

DEDEK MRAZ V NAŠI OBČINI

(nadaljevanje s 1. strani)

Novoletna plesna prireditev za osnovnošolce občine Ljubljana Moste-Polje: dne 23. decembra 1992

od 18.-22. ure v OŠ Martin Krpan – program in ples – ANSAM-BEL AVIA BAND. Sodeluje tudi šola Martin Krpan.

Ostali praznični program, ki ga bodo izvajale enote Knjižnice Jožeta Mazovca

Enota Moste

17. 12.

ob 17. uri ura pravljic: Prihaja Dedek Mraz z obiskom Dedka Mraza od 10. do 12. ure: ura pravljic, risanja, igranja, risanke...

28.-31.12.

Enota Fužine

28.-31. 12.

v knjižnični igralnici izdelava novoletnih okrasov, okrasitev igralnice, prednovoletno rajanje s tombolo, videopredstave, ure ugank

29.12.

ob 16.30 ura pravljic s humoristom Olegom Krizanovskijem

Enota Polje

28. 12.

ob 11. uri pravljice uganke ob 16. uri pravljica ob 11. uri nenavadne zgodbe ob 16. uri pravljica ob 11. uri Veselo žrebanje pravljice uganke ob 16. uri pravljica

29. 12.

30. 12.

Enota Zalog

28. 12.

od 13. do 17. ure otroški filmski maraton ob 17. uri nagradna novoletna uganke – žrebanje ob 16.30 igranje se skupaj: prodajamo za gumb

29. 12.

30. 12.

Enota Jarše

28.-31. 12.

od 10. ure dalje pravljice, igranje, okrasitev, videopredstave...

Z. M.

SNEŽNA KRALJICA V KD ŠPANSKI BORCI

Moje gledališče je po motivih H. C. ANDERSENA in priredbi Ferija Laniščka postavilo na oder igrco SNEŽNA KRALJICA. Igrajo: Polona Juh, Gorazd Jakomini (na fotografiji), Iztok Valič, Irena Prosen, Milena Grm (Simona Pinter), Nataša Barbara Gračner (Tanja Dimitrijevska), režija Saša Jovanović, scena in anemirane podobe Eka Vogelnek, kostumi Bjanka Adžić-Ursulov, glasba Dimitrij Beuermann, koreografija Mala Kline.

V decembru bo Moje gledališče odigralo okoli štirideset predstav. Največ predstav bodo odigrali za šole in podjetja, za izven pa bodo nastopili

s SNEŽNO KRALJICO 19. in 26. decembra. Odrasle gledalce pa vabijo na ogled komedije MOŽ MOJE ŽENE in sicer 16. decembra ob 20. uri in na Silvestrovo 31. decembra ob 19. uri.

VANDALI IN VANDALIZEM

Vandali kot vzhodnogermansko pleme iz časa velikih selitev nas v tem prispevku ne bi zanimali, ko ne bi bili leta 455 našega štetja tako rekoč vandalsko razdejali Rima in ko ne bi bil konec osemnajstega stoletja neki francoski pisec za njihovo in njihovo podoben ravnanje »izumil« imena vandalizem. Če torej danes o kom rečemo, da je vandal, seveda ne mislimo, da je Vandal, pač pa, da počenja tisto, kar imenujemo vandalizem. In kaj je to?

Da vas ne bi utrujala z definicijami, ki si jih lahko preberete v kakem leksikonu, vas vabim, da se kdaj sprehodite po sprehajalni poti, ki se začne za mostom čez Ljubljano pri križišču Zaloške in Kajuhove in konča – če gremo čez brv pri Novih Fužinah – pri napol obnovljenem fužinskem gradu. Pot skoraj nikoli ni samotna. Nasprotno, vedno bolj je priljubljena, pa naj se ljudje na njej hladijo po vročem poletnem dnevu ali pa lovijo popoldansko zimsko sonce. Vmes boste tu srečali sprehajalce s psi, mame z otroškimi vozički, prebivalce bližnjega doma za ostarele ali šolarje iz osemletke, ki pot pogosto uporabljajo za skupinski tek. Sprehajališče je, skratka, postalo »naše« v najboljšem pomenu besede, a je kljub temu iz leta v leto, iz meseca v mesec videti bolj zapuščen in celo žalostno. To, da slabo položeni asfalt počasi propada in da zanj nihče ne skrbi, niti ni najhujše. Treba si je ogledati klopi, če kje še kakšno najdemo, predvsem pa cestne svetilke. Med njimi redko katera še sveti, vse do zadnje pa imajo razbite vsaj plastične senčnike, če se vandalom že ni posrečilo razbiti žarnic. Klopi so večidel uničili tako, da so polomili lesene dele in jih pometali v Ljubljano, betonske nosilce pa so izruvali, razbili ali nerazbiti razvlekli po obrežju. Kaže, da so tisti, ki naj bi skrbeli za pot in njeno opremo, obupali ali pa jim je preprosto zmanjkalo denarja. Vandali so še enkrat zmagali, kajti to je en sam primer, rekli bi lahko celo »nedolžen« v primerjavi s številnimi drugimi, ki jih je v Ljubljani, pa tudi drugod, vedno več.

To je torej vandalizem kot namerno uničevanje tuje, v tem primeru skupne lastnine, vandalizem pa je

lahko tudi uničevanje zaradi brezbrizne uporabe tuje stvari, iz nekakšnega »kaj me briga« občutka, ki se v primeru, da vandala ali vandalčka opozoriš na to, da dela škodo, ubesedi v odgovoru: Kaj te briga, saj ni tvoje! Primeri so polomljeno okrasno drevje ali grmovje, zasvinjane zele-nice, popisane in porisane stene po hodnikih stolpnih in blokov, polomljena vhodna vrata... Spisek tako rekoč nima konca.

Bolj kot ta spisek pa nas tu zanima, kakšni so vzroki za tako vandalsko obnašanje, kajti očitno je, da jih je več. Ko je pred nedavnim znani televizijski komentator govoril o nekaj primerih vandalizma v Ljubljani, je med drugim rekel tudi približno tole: »Desetletja smo mlade učili, da se staro mora umakniti novemu in zdaj pač imamo, kar imamo«. Razlaga je očitno »prekratka«, saj nespoštovanje vsakršnega izročila, zlasti kulturnega, samo po sebi ne more razložiti divjakega uničevanja, zlasti ker ne gre za nobeno nadomeščanje starega z novim, razen če je tisto novo pač uničenje in kaos. Poleg tega pa vandalizem, s kakršnim se srečujemo v naših spalnih rasejih in v njihovi bližini, ni nikakršna posebnost bivših, tako imenovanih realsocialističnih dežel. Samo za primer: stanovalci tako rekoč vzornega ali vsaj vzorno zamišljenega spalnega naselja v zahodnem Berlinu so le-te tako »vzorno« razdejali, da je postalo predmet temeljitih družboslovnih in dušeslovnih raziskav. Te so našle celo vrsto vzrokov za vandalsko obnašanje prebivalcev, zlasti mlajših, med njimi pa se mi zdi za našo rabo pomembnem zlasti tale:

V nova spalna naselja na obrobju starih mest so v času industrijskega

razcveta in ob večjih potrebah po novi delovni sili naseljevali predvsem ljudi, ki so prihajali s podeželja, kar je veljalo tudi za tako imenovane delavce – goste (Gastarbeiter) iz drugih dežel, zlasti z evropskega juga in iz Turčije. Ti – preprosto rečeno – niso poznali mestnega življenja in ustreznih navad, ki se oblikujejo v desetletjih in stoletjih. Vajeni so bili samo tiste oblike družbenega nadzora, če lahko tako rečemo, ki se na vasi izrazi v skrbi za to, »kaj bodo sosede rekli«. In ker se v spalnih soseskah ljudje komajda poznajo, ta skrb odpade. Nadomestila naj bi jo pravila hišnega reda, zapovedi in prepovedi, katerih smisla in upravičenosti se novi prebivalci največkrat niso zavedali. In ker notra-

O RAZSTAVI DEL VARSTVENODELOVNEGA CENTRA

Naš Center »Tončke Hočevar« je posebni socialni zavod, v katerem skrbimo za odrasle ljudi z motnjami v duševnem in telesnem razvoju. Ker so njihove možnosti za delo in vključevanje v življenje okolja ter potrebe in zmožnosti njihovih družin zelo različne in drugačne, so različne in drugačne tudi oblike dela ter tudi skrb zanje. Vse to bi lahko opisali takole: prvo obliko dela in skrbi obsega dnevno varstvo, v katero je vključenih 134 varovancev, druga je občasno varstvo z nastanitvijo, tretja pa stalno varstvo z nastanitvijo za 64 varovancev, ki nimajo doma zaradi takih ali drugačnih življenjskih razmer. Tretja oblika dela vključuje celotno zavodsko oskrbo. Naši fantje in dekleta delajo v treh občinah v štirih enotah, s čimer je naša dejavnost bližja domu varovancev, večje pa je tudi število varovancev, ki samostojno prihajajo na delo. Tako je večja tudi možnost za njihove srečevanje z ljudmi oziroma vključevanje v običajni tok življenja in sožitja s soljudmi. Še ena izmed zelo pomembnih oblik vključevanja v zunanje okolje pa je samo delo, ki ga naši varovanci opravljajo za številne kooperante. To pa pomeni, da nam kooperanti zaupajo, ker je delo kvalitetno in korektno opravljeno.

V zadnjem času pa se nam dogaja, da število naših kooperantov zaradi spre-

njenih odnosov na trgu občutno pada. Ker pa je kljub pomanjkanju dela potencial naših ljudi vredno in treba izkoristiti in jim dati možnost za delo, smo dobili priložnost, da poleg preostalega dela poskusimo še z razvojem lastnih programov, kjer bi bilo še celoviteje izraženo kreativno in svojevrstno ustvarjanje naših varovancev. To nam je doslej kar uspelo, težave pa nam povzroča tisto, česar pri kooperant-

skem delu, kjer je trg že zagotovljen, ni, namreč ponudba izdelkov. To je za nas novo področje, kjer se bo treba učiti in se znajti. Ker pa biti samouk ni ravno lahko, šo vsakršne informacije in dejavnosti, ki bi nam pomagale odpirati tržišče, dobrodošle in za nas zelo pomembne. Nekaj takega se je že zgodilo. 5. novembra 1992 nas je namreč Emona Tiskarna povabila v svoje prostore, kjer smo pripravili razstavo izdelkov, ki so plod naših lastnih zamisli, varovanci pa so jih izpeljali. Gre za tkane preproge, okusno oblikovana, poslikana ter barvana zrcala, dekorativne slike iz semen in vezenin, tiskarske in šiviljske izdelke, da vse pa je značilna izjemna kakovost.

Za to razstavo se ljudem v Emoni Tiskarni lepo zahvaljujemo. Prepričani smo, da je to ena od dobrih možnosti za predstavitev naših izdelkov, ki pa jih seveda lahko tudi kupite v trgovini, ki smo jo odprli na Zaloški cesti 35, imenuje pa se »Mačkon«. Tam boste poleg že opisanih predmetov lahko kupili še lesene A lestve različnih višin, prčke in še marsikaj, kar smo in si še bomo izmislili in naredili. Trudili pa se seveda bomo, da bo naše delo še bolj opazno in pri tem si želimo še več podobne pomoči, kot smo je bili deležni v Emoni Tiskarni.

BORUT PREŽELJ